

Več zaupanja v mlade sile!

V zadnjem času se je večkrat in na različnih mestih pisalo in govorilo o mladinski problematiki, to praviš, pa je dobilo še večji poudarek na plenarnih zasedanjih Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije in Centralnega komiteja Ljudske mladine Slovenije, na katerih je bil glavni predmet razprave vprašanje mesta in vlogo današnje mlade generacije. Vrsti vprašanj splošno družbenega značaja, od vprašanj vrednote našega študenta pa do vprašanj družbenega upravljanja in napredka našega kmetijstva se v zadnjem času obravnava z mladinskih stališč, stališč, kakšno vlogo in mesto ima današnja mladina v splošno družbenem razvoju pri nas. Tak poudarek pa se ne daje temu vprašanju vsled tega, ker je položaj v tem pogledu kritičen, ampak predvsem zaradi tega, ker bo v bodoče treba poudariti temu problemu več pozornosti kot do sedaj in, da so za vzgojo naše mladine poleg političnih vzgojiteljev, pedagogov ter mladinske organizacije odgovorni tudi vsi ostali družbeni faktori. To vprašanje je danes razvojnemu postalo veliko širše in zamotanejšje kot je bilo v prvih letih naše povojne graditve in prav zaradi tega pomeni dejstvo, da se posveča temu vprašanju vedno več skrb in pozornosti, kar kaže na to, da katerega se izraža vsa skrb in prizadevanje celotne družbe za rast in vzgojo naše mlade generacije. Splošno ugotovitev je bila, da je socializem vzgoja mladine ne samo mladinsko, temveč splošno družbeno vprašanje. Pri ocenjevanju mlade generacije so mnenja največkrat zelo delena in največkrat izhajajo iz oziroma subjektivističnih stališč, pri čemer ne upoštevamo družbenih sprememb, ki se v njej in ki imajo brez dvoma velik vpliv tudi na mladino. Kakor je bila mladina vedno v preteklosti pobornik in nosilec naprednih idej, tako mora biti mladina in tudi je glavni nosilec borbe za socialistične odnose pri nas. Za vse to pa je potrebno večje razumevanje potreb in navad današnje mladine, ki so bistveno drugačne od potreb in navad generacij, ki so rasle pred vojno. Ozko, subjektivistično ocenjevanje današnje mladine, mnenje nekaterih, da je slaba, nemoralna, nekak univerzalni absorber za vse negativne vplive, pa naj pridejo od koderkoli, je lažno in škodljivo, kar pomeni za seboj lahko samo (Nadaljevanje na 2. str.)

tribuna

LIST ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

ST. 5.

LJUBLJANA, 26. MARCA 1956

LETO VI

Prof. dr. Jože Goričar od govarja na vprašanja o današnji študentski generaciji

MLAD INTELEKTUALEC

MORA BITI NOSILEC NAPREDNE KULTURE IN MISLI

Univerzitetni odbor ZŠJ je zaprosil nekatere predavatelje naše univerze, da bi povedali svoja mnenja o nekaterih problemih, ki se nanašajo na današnjo študentsko generacijo. Vprašanja so bila:

- Kakšen je odnos današnjih študentov do študija, kakšni interesi jih vodijo in nivo njihove splošne kulture?
- Kakšno je družbeno znanje študentov, mladih intelektualcev — polnopravnih državljanov?
- Kako in v koliki meri gledajo študentje na probleme univerze?

Kvaliteta diplomantov, ki so študirali po vojni, na njihovih delovnih mestih — v koliko strokovnjaki in državljani izpolnjujejo pričakovanje? Kakšna je svetovnonazorska usmerjenost, kako globoko je prodrli med današnjo generacijo marksistični pogled na svet?

Predvsem bi rad poudaril, da se mi zdi precej nepomembno posopanje tistih, ki začnejo obravnavati vprašanje tako, da postavljajo današnjo študentsko generacijo vselej na neko določeno mesto v tisti prostor, ki ga omejuje vrednotna alternativa: dober — slab. Mislim, da je vrednotna sodba o današnji študentski mladini možna šele potem, ko smo dobili proučilo dobo in o-koliščine, v katerih ta mladina živi, vso zapletenost najrazličnejših vplivov, ki jim v svojem delanju in nehanju podlega, kakor tudi njen pomen za družbo, iz katere ta mladina izhaja in katere del je. Takšna analiza pa ni prav nič lahka, in šele podarki, ki jih bo dala, bodo omogočili zrelo in nesporno vrednotno sodbo o današnji študentski generaciji. Dokler pa teh podatkov nimamo, je treba pri razmišljanju o vprašanih, ki jih zastavljate, izhajati od dejstva, da ta generacija preprosto je in da bo prav kmalu začela prevzemati odgovornost za dogajanje na ključnih področjih našega javnega življenja.

Prav tako zgrešeno se mi zdi tudi vsako mehanično primerjanje današnje študentske mladine z ono med obema vojnima ali pa celo z ono izpred prve vojne. Mnogi med nami se namreč problema tako lotevajo in pri tem prav nič ne računajo z velikimi spremembami, ki so se bile zgodile v zadnjih treh. Štirih desetletjih; s tistimi spremembami, ki so v njej meri vplivale na to, kar na kratko imenujemo slog življenja. Da bo moja misel jasnejša, bom navedel primer. Mladi slovenski izobraženec osemdesetih let prejšnjega stoletja je po-

roval od Litije do Cateča. Mi, ki smo bili mladi, sredi obeh vojn, smo se gibali med Mariborom in Ohridom, pri tem pa so krepko burli ob nas vplivi iz obeh tistih svetov, katerih politični, intelektualni in kulturni središči sta bili Pariz in Moskva. Iz te generacije izhajajo, kakor je znano, tudi vsi tisti intelektualci, ki so odločilno sodelovali pri pripravi in izvedbi naše socialistične revolucije. Današnji naš študent pa stremi v takšne razdalje, kakršne so na primer Beograd — Tokio, Zagreb — Sidney, Ljub-

iz »dobrih starih časov«. Kadar govorimo o današnji mladini, posebej pa še o današnji študentski generaciji, je treba izhajati iz sodobnega stanja doma in v svetu. Le tako bo naša sodba realna, naši sklepi pa bodo življenjski, koristni in uporabni. Sicer pa se v dejstvu, ki sem ga izbral za primer, kaže dogajanje, ki je med najbolj značilnimi, pa tudi med najbolj pomembnimi za naš čas. To dogajanje je označil tovarš Kareljak takole: »Zgodovino človeške družbe označuje proces njenega stalnega in čedalje širšega povezovanja in

združevanja, ki je posledica dejstva, da skupni družbeni interesi glede na stalni napredek v razvoju produktivnih sil zavzemajo čedalje širše družbene skupnosti. Od zaključnih plemen k odprtim teritorialnim skupnostim, od samozadovoljujoče lokalne skupnosti k narodu, od naroda k mednarodnim skupnostim v okviru svetovnega gospodarstva — to so procesi, v katerih se prav tako izraža družbeni napredek. Ta razvoj je progresiven, zakonit, in vse kar ga ovira, bo uničil sam potek razvoja. To velja tako za mednarodne odnose, kakor tudi za razvoj znotraj posameznih držav.«

Ni nobenega dvoma, da imajo v tem integracijskem procesu socialistične dežele posebno vlogo, saj se ta proces ne bo mogel dovršiti drugače kakor tako, da bo pripeljal do socializma v vsem svetu, to je do združenega, enotnega človeštva, osvobodjenega vseh in vsakršnih odrazov ekonomskega, religioznega, nacionalnega, političnega in katerega koli drugega izvora. V socialističnih deželah pa je težje problema na mladih generacijah — sedanjih in bodočih — saj bodo predvsem te generacije nosile vso pezo tega integracijskega procesa, nekdo v bodočnosti pa ga bodo tudi dovršili. (Nadaljevanje na 2. str.)

ljana — San Francisco. To stremenje ni v ostalem nič specifično našega, saj je danes tudi mladi intelektualci drugod vse bolj usmerjeni v meridijanske razdalje svetovnega poligona. Realno osnovo daje temu stremenje nju razvojno stanje materialnih produktivnih sil, s katerimi razpolaga današnje človeštvo.

Ta primer nazorno kaže, da ni prav nič mogoče mehanično primerjati sodobno mladino z ono

Predstavniki industrije o študiju strojništva

V letošnjih semestrskih posvetilcah je prišlo na strojno oddelku tehniške fakultete Ljubljani do posvetovanja med predstavniki slovenske industrije, profesorji in njihovimi sodelavci ter študenti strojnega oddelka. Pomen takšnega posvetovanja v obliki izmenjave mnenj je dvojen. Prilagoditi in vslediti vzgojo višjega strojnega kadra zahtevam in razvoju naše industrije, saj je splošno znano, da sistem visokošolskega pouka in izobrazbe s precejšnjo zamudo sledi potrebam prakse, na drugi strani pa je tudi industrija čim bolj bi v prihodnosti morala vsestransko pomagati pri oblikovanju strojnega študija. Na posvetovanju je bilo več različnih pogledov na probleme, ki so v neposredni zvezi s študijem strojništva, kar je vsakomur koristno za spoznavanje naših prilik in razmer v strojništvu in bodo nemara ob pravilni oceni lahko služili za osnovo pri razpravih fakultetnih statutov. Takšna posvetovanja so lahko realna opora in pomoč pri izdelavi fakultetnih statutov. Potrebno takšnih posvetovanj s predstavniki prakse so uvidela tudi nekatera druga združenja na tehniki, zato je pobudo strojnikov oceniti kot resen prispevek, da se o študijskih vprašanjih začne temeljito razpravljati.

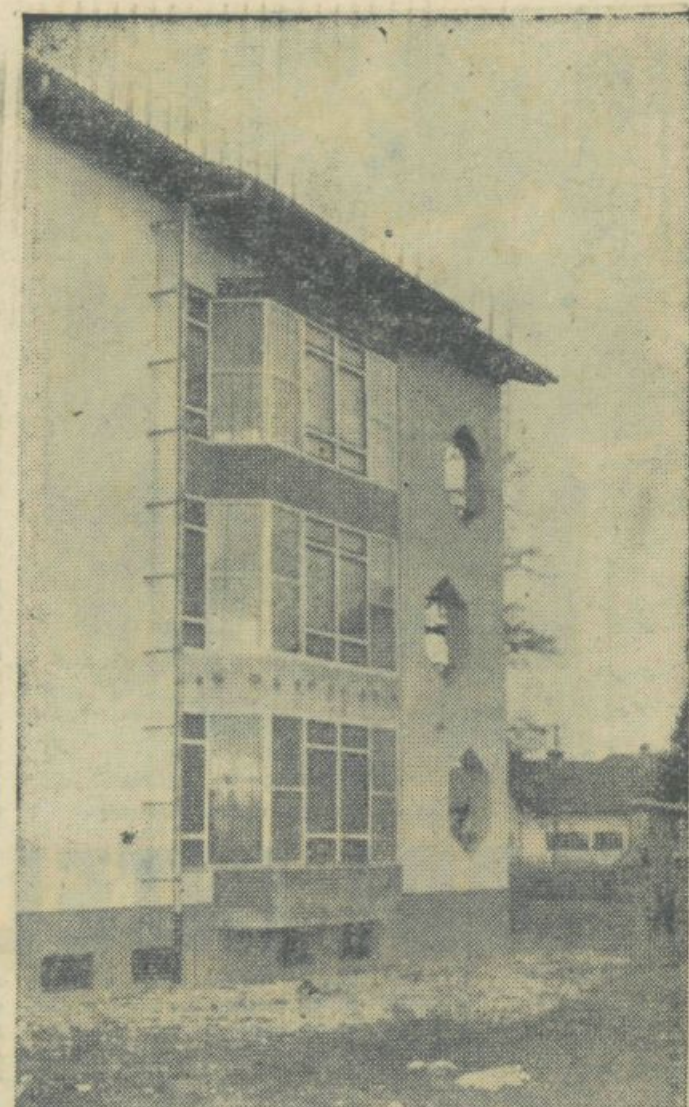
S posvetovanjem povzemamo nekatere značilne misli, ki so vredne, da bi jih upoštevali pri nadaljnjih razpravah. V razpravi o liku inženirja, ki ga želi naša industrija, so ugotovili, da bi strojni oddelki vzgajali inženirja splošnega tipa, ki bo strokovno pripravljen za razvoj in smeri konstruktorja in obratnega inženirja. Zato bi bilo potrebno dati močnejši poudarek obravnavanju snovi, ki je potrebna za obratnega inženirja. Sem spadajo predmeti, kot so: energetika, gospodarstvo itd. Ko že govorimo o liku strojnega inženirja, ne smemo prezreti predloga, ki je bil z odobravanjem sprejet, da pristojni forumi izdelajo v kratkem točni profil strojnega inženirja in določijo kvaliteto potrebo strojnškega kadra sedaj in v prihodnosti. Iz zahteve po inženirju splošnega tipa, ki ga zagovarja slovenska industrija, pa sledi kot nujno dopolnilo uvedba podiplomskega študija, za kar pa so potrebna precejšnja materialna sredstva. Pred tem bi bilo potrebno individualno usposabljanje inženirjev iz prakse na onih področjih, ki so v naših industrijah najbolj problematična.

Obširno so govorili udeleženci posvetovanja tudi o problemu tiska, Resen problem je

tisk tehnične literature, ker je sedanje stanje na tem področju posebno za študente zelo neugodno. Glavni razlog za pomanjkanje domače tehnične knjige je malomaren odnos založniških podjetij, težnja posameznih založnikov za komercialnim dobičkom pri izdajanju knjig in končno, nesodobna oprema naših tiskarn, ki nimajo potrebnih strojev, da bi lahko tiskala zahtevne in tehnično komplicirane tekste. Da bi to stvar nekako pospešili, so v zadnjem času ustanovili pri upravi Strojniškega vestnika tiskovni sklad, ki bi naj podpiral in izdal strojniško literaturo.

Tudi današnji prostori in predavalnice so za številčno močan strojniški oddelak premajhne in sprejmejo le tretjino slušateljev, medtem ko ima v risalni prostor le desetina vpisanih slušateljev. To stvar je mogoče urediti le z zagotovitvijo sredstev za razširitev potrebnih prostorov oziroma kmalu realizirati enega od pripravljenih idejnih projektov za gradnjo novega poslopija ali dozidavo.

Dosedanje prakse v naših tovarnah in podjetjih niso povsem zadostile svojem namenu. To dejstvo je bilo že večkrat ugotovljeno, zato bi bilo dobro, če se trajanje praks po-

Novi zgradbi v študentskem naselju spadata med najbolj urejene stanovanjske stavbe v Sloveniji

Prvo predavanje o jedrski fiziki

Letošnji letni semester se na naši univerzi prvič predava teorija jedrskih reaktorjev. Predavanja poslušajo študentje višjih letnikov za tehnično fiziko TFF ter fiziki in matematiki PMFF. Predavanje, ki spada v redni dveletni cikel teoretične fizike, je prav značilno za nagel razvoj pogledov na nuklearno energijo po ženevski konferenci. Ves svet si je danes edin v tem, da jedrska energija ni več utopija, marveč živa realnost, za katero se je treba čimprej in čimbolj

temeljito pripraviti, da ne zaostanemo po nepotrebnem za naglim razvojem industrijske razvitih držav, kot so Sovjetska zveza, ZDA in Velika Britanija. Tudi naša država se je uspešno vključila v ta razvoj, saj dobimo po nedavno sklenjeni pogodbi s Sovjetsko zvezo o medsebojnem sodelovanju na področju nuklearne energije kompleten reaktor na obogačen uran in težko vodo za 6500 kW, ki bo kot prvi jugoslovanski reaktor postavljen v nuklearnem inštitutu »Boris Kidričev« v Vinči pri Beogradu. V nekaj letih moremo računati že na gradnjo jedrske centrale, saj skličeje jugoslovanska skupnost elektrogospodarstva v aprilu prvo posvetovanje elektrotehničnih strokovnjakov, ki naj pregleda možnosti in potrebe po nuklearni energiji v naši državi. Izvedba takega programa pa zahteva seveda na eni strani zmogljivo industrijo in na drugi strani izvežbane strokovnjake, ki jih morajo dati prav naše univerze. Zato je posebno poudariti uvedbo predavanja o teoriji reaktorja, ki mu mora čimprej slediti predavanje o reaktorski tehniki, o reaktorski elektroniki, kemiji in tehnologiji. Za vse to imamo v Ljubljani že precejšnje število znanstvenih in strokovnih delavcev na inštitutu »Jožef Stefan«, ki je bil na iniciativu pokojnega Borisa Kidriča ustanovljen a naloge, da pripravi pogoje za delo na nuklearni energiji, da izvežba strokovnjake v jedrski fiziki in tehniki. V laboratorijih tega inštituta dela danes že okoli 40 mladih znanstvenih in strokovnih delavcev na problemih, ki so tesno povezani z nalogami projektiranja reaktorja, reaktorsko fiziko, pripravljanjem surovin, to je goriva, moderatorja, reflektorja ter z merskimi in kontrolnimi napravami pri reaktorju. Prav z namenom, da se zagotovi zadosten prtok primerno izobraženih diplomirancev za potrebe dela na jedrski energiji, se je pred leti ustanovil oddelak za tehniško fiziko na tedanji Tehniški visoki šoli v Ljubljani, ki danes že daje prve inženirje, ki delajo na inštitutu »Jožef Stefan«. Vendar sloni danes še večinoma dela v inštitutu na elektrotehničnih in v današnji meri na inženirskih kemije. Kot je pokazala praksa zadnjih let, imajo zlasti prvi zaradi povečave svoje stroke s fiziko razmeroma najmanj težav pri preorientaciji na probleme jedrske energije. Z uvedbo predavanj o reaktorski fiziki in teoriji reaktorja je napravljen na naši univerzi prvi korak k uresničitvi jedrske specializacije inženirjev, ki je pri razvoju zadnjih let v svetu in zadnjih mesecih pri nas postala gospodarska in tehnična nujnost, proti kateri se sicer lahko bore ljudje z močno ožkim konceptom, ki pa je ni več mogoče zanikati: jedrska energija postaja v naši državi trda resničnost. Ponosni smo lahko v Ljubljani, da smo pri tem tudi mi zraven, ne samo kot pasivni gledalci, ampak kot aktivni sodelavci.

A. Peterlin

II. študentsko srečanje

Zveza študentov Ljubljanske univerze pripravlja letos drugo tradicionalno mednarodno študentsko srečanje, ki bo verjetno konec meseca julija v Ljubljani. Lansko srečanje, na katerem so sodelovali predstavniki desetih držav, je pokazalo lepe rezultate, saj so bili udeleženci srečanja nad vse zadovoljni s njegovimi rezultati. O tem nam več kot zgovorno pričajo izjave nekaterih predstavnikov srečanja: ... »dobili smo odgovore na vsa vprašanja, ki so nas zanimala. To srečanje je zbližalo študente mnogih držav, ki so na njem sodelovali. Na ta način je treba nadaljevati miroljubno in prijateljsko sodelovanje med narodi...«

Te besede jasno karakterizirajo glavne značilnosti našega mednarodnega srečanja. Utrjevali prijateljstvo in sodelovanje med narodi je najvažnejše zlasti danes, ko je svet, pa tudi

študentski, razdeljen na več taborev.

Cepnav povabila za letošnje mednarodno srečanje se niso razposlala, prireditelji predvidevajo v primeri s preteklim letom številnejšo udeležbo. Letos bodo na mednarodnem srečanju prvič sodelovali predstavniki vzhodnih držav.

Program mednarodnega srečanja je že dokončno sestavljen in obsega vrsto predavanj iz naše študentske družbenopolitične, kulturne in gospodarske problematike. Gotovo bo za tujce deležate najbolj zanimivo predavanje tov. Vide Tomšičeve o »Mednarodnem sodelovanju in aktivni borbi za mir«. Iz naših družbeno problematike bo na najbolj zanimivo predavanje o »Razvoju delavskega gibanja pri nas in principih delavskega samoupravljanja«. Organizatorji srečanja so menili, da je potrebno na srečanju obravnavati

tudi zgodovino naše narodno osvoboditve, čeprav je le-ta že dovolj znana vsemu svetu. V ciklusu kulturnih predavanj bodo tuji predstavniki lahko spoznali našo glasbeno, likovno in literarno ustvarjanje v zadnjih desetletjih po predavanjih dr. Cvetka, dr. Kržišnika in drugih.

Na srečanju bodo predstavniki študentov razpravljali tudi o pomembnih študentskih vprašanjih. Predavanje o »Mednarodnem študentskem sodelovanju in univerzalni študentski enotnosti« bo v središču pozornosti.

Mednarodno sodelovanje na široki osnovi je dandanes predpogoj za uspešno mednarodno dejavnost in razumevanje med narodi. Prav zaradi tega so taka srečanja, na katerih predstavniki različnih narodov skupno rešujejo svoja vprašanja, izredno pomembna.

Študente pravne fakultete so dobili novo, lepo, urejeno knjižnico

KRATKE VESTI

Debatni večer študentov

Kakor poročajo iz Maribora so se tamkajšnji študentje pogovarjali z vodilnimi političnimi delavci Maribora, da bodo skupaj pripravili »debatne večere«. V okviru debatnih razgovorov bodo razpravljali o važnih političnih in gospodarskih problemih. Pričakovati je, da bodo Mariborčani dobro zamislili v kratkem z uspehom realizirali z organizacijo prvega debatnega večera in da bom o izvedbi kmalu poročali.

Pomanjkanje dobrih strokovnjakov

Na posvetovanju strokovnjakov živilske industrije, ki je bilo pretekli teden v Zagrebu, so govorili o pomanjkanju strokovnega kadra v tej vrsti naše industrije. Med drugim so ugotovili, da univerze v Jugoslaviji posvečajo premalo pozornosti za vzgojo in izobrazbo dobrih strokovnjakov v živilski industriji. Pomanjkanje dobrih strokovnjakov v tej veji naše predelovalne industrije onemogoča hitrejši razvoj živilske industrije.

V PRIHODNI ŠTEVILKI
BOMO OBJAVILI
REPORTAŽO Z VISOKE ŠOLE
ZA
MEDICINSKE SESTRE

Stolica za srbohrvaški
jezik na strasbourški
univerzi

Na filozofski fakulteti strasbourške univerze so 9. marca tega leta odprli stolico za srbohrvaški jezik. Svečanosti so prisostvovali dekan strasbourške filozofske fakultete s profesorji univerze, znanstvenimi delavci in študenti.

Zadnji zamudniki ob okencu za vpis v letni semester

Študijski problemi ekonomistov

Ob desetletnici obstoja ekonomske fakultete v Ljubljani, je bil dne 11. februarja v »Naših razgledih« objavjen obširen članek v obliki razgovora s dekanom in predstojnikom fakultete ter predsednikom Zveze ekonomistov Slovenije. Med drugim so obravnavana tudi študijska vprašanja. Preden pridemo na trenutne študijske probleme ekonomistov, se bomo ustavili na nekaterih izjavah v tem članku.

V začetku je imela fakulteta težak boj s tem, kako bi dobila premeren profesorski kader, ki bi znal usposobiti svoje slušatelje za uspešno delo v socialističnem načinu gospodarjenja, kljub vedno večjemu dotoku slušateljev pa je bilo število profesorjev tudi premajhno. V zvezi s profesorskimi kadri pravi dekan prof. dr. Heli Modic, da si skuša vodstvo fakultete vzgojiti profesorjski naraščaj iz vseh vrst dosedanjih diplomantov medtem ko govori tudi prof. Pavel Marc, predstojnik oddelka, da tudi naša ekonomska fakulteta ni mogla zaradi premajhnih tradicij in izkušenj vzgojiti dovolj veliko število pedagoških kadrov. Prav

ga, ki je specializiran le v določenih gospodarskih panogah. Gre za to, da se uspešno izpolni v našem praktičnem socialističnem gospodarstvu vrzeli, ki jih ustanove in podjetja trpe valed premajhnega števila strokovnjakov in vsled premajhnih strokovnosti nekaterih. Študentska organizacija na fakulteti je na strani tistih, ki so za splošen tip ekonomista, ker menijo, da se tak v praksi veliko bolj obnese. Treba je namreč tudi upoštevati pomanjkanje strokovnega kadra in potrebo prakse, da mora imeti ekonomist široko obzorje ne pa samo specializacijo v določeno smer. Pač pa bi bilo dobro, da bi se dal poudarek na določene predmete, ki pridejo v praksi največ v poštev (n. pr. politična ekonomija, organizacija gospodarskih podjetij itd.).

Na ekonomski fakulteti še vedno primanjkuje nekaj profesorjev. Prof. Pavel Marc navaja, da so nekateri profesorji tesno povezani z operativno in v njej sodelujejo in izražajo pripravljenost, da se s tem sestrinijo s prakso. S tem se strinja tudi študentska organizacija, ki pa je mnenja, da je taka zaposlitev profesorjev v praksi doktrinar in škodo pedagoškemu delu, ki ga nekateri profesorji vsled preobremenjenosti z izven fakultetnim delom ne morejo uspešno opravljati. Tako se n. pr. na fakulteti predmet iz govine politične ekonomije letošni sploh ne predava. Podobno je že bilo s politično ekonomijo, ki je vendar zelo važen predmet. Študentska organizacija je tudi zaskrbljena zaradi asistentov, ki jih je tudi premalo.

Prof. Pavel Marc govori tudi o dosedanjih študijskih programih, ki so bili tesno povezani z našim splošnim družbenim in gospodarskim razvojem in možnostmi fakultete. V začetku dobri učni načrti, ki pa jih vsled pomanjkanja predavateljev ni bilo mogoče realizirati. Od leta 1948 pa sledi povečanje števila predmetov in zavezanje v nekatere eničlopedično in praktično, stično obravnavanje predmetov, kar je kvarno vplivalo na raven študija. Ta način študija, ki je bil deloma posledica administrativnega gospodarjenja pri nas, je trajal okoli štiri leta. Kakor vodstvo fakultete, meni tudi št.

Več zaupanja

(Nadaljevanje s 1. strani)
izodajive posledice. Res je, da tudi med današnjimi mladimi ljudmi zasledimo pomanjkljivosti, napake, ki pa jih ne kaže popuščevati, niti se brciti proti njim s stalno visoko kritičnostjo, dajanjem juna za vzgled vseh mladim in doton mladim generacij, ki so živlele pred vojno, ampak jim z iskreno in vestransko pomočjo pomagati, da se te napake in slabosti odpravijo.

Poleg vseh teh napak in vplivov, ki jih je med današnjo mladino zaslediti, pa je važen vzgojen faktor, v katerem razmere še niso najbolj urejene, na šolstvo na sploh. Vsekakor bo potrebno v tem pogledu nekaj napraviti, da se stanje izboljša. Brez dvoma bo k temu prispevala reforma v šolstvu, ki se pripravlja, razen tega pa bo potrebno veliko več kot do sedaj, da se tudi naše politične in družbene organizacije pridobijo za reševanje vprašanj našega šolstva. Prav gotovo bo potrebno še mnogo dela za ureditev študijskih programov in načrtov, da se prilagodi študij zahtevam in potrebam današnje prakse, da se osvobodimo intelektualno-verbalnega programa in učenja. Razono tako bo potrebno predvsem delati na stalni vzgoji in razvijanju mladega znanstvenega kadra naših asistentov. Predvsem pa je naloga vseh družbeno vzgojnih faktorjev, predvsem naših političnih organizacij študentske organizacije skupno z organizacijami Socialistične zveze in Zveze komunistov, da rešijo, da bo naša univerza in ostale kolege dajale kadre, ki se bodo jutri zavestno vključili v našo socialistično gradnjo.

Vsekakor moramo računati na mlajšo generacijo kot faktor ki je aktivno boril za izgradnjo socialističnih odnosov in zaradi tega je potrebno več razumevanja in več zaupanja v mlade sile in sposobnosti.

Vrednost hrane v študentskih menzah

Higienski zavod v Ljubljani je pred kratkim izdelal analizo kalorične vrednosti hrane v ljubljanskih študentskih menzah. Analiza je bila izvršena po enodnevnem opazovanju in vrednotenju dnevnega obroka hrane. Po oceni higienskega zavoda je slika kalorične vrednosti o posameznih študentskih menzah sledeča: Akademski kolegij 2.745 kalorij dnevno, Študentsko naselje 2.558 kalorij dnevno in Osrednja študentska menza 1.740 kalorij (brez zajtrka). Moramo pa zapisati, da se je hrana v Osrednji menzi v zadnjem času znatno zboljšala.

MLADI INTELEKTUALEC...

(Nadaljev s 1. str.)

Ce je tedaj stremenje današnje intelektualne mladine v meridijanske razdalje svetovnega prostora pozitivno in progresivno pojav, saj odraža nek nujen družbeni proces, ki se bo s časom še ocepneval in se vse hitreje odvijal, pa skriva to stremenje v sebi tudi kup nevarnosti. Največja med njimi je za našo mlado študentsko generacijo vsekakor nevarnost podleganja tujim ideologijam, ki so s socializmom nezdravljive. V svoji usmerjenosti v svet (tu ne mislim samo na potovanja, temveč mislim predvsem na posredovanje idej in drugih intelektualnih vrednot s pomočjo tiska, radija, filma, kakor tudi na najrazličnejše druge oblike našega stika s tujino in tujine z nami), se naš mladi intelektualci srečujejo z različnimi ideologijami. Ker n. dovolj razgledan in trden v naši lastni, marksistični ideologiji, tujim ideološkim vplivom, ki jih po navadi spremljajo tudi še materialni vplivi življenjskega standarda v tujini, bodisi podlega bodisi zapada v najboljsem primeru v nekakšen relativizem, ki vodi v »ideološko koozistenco«. Kakor je danes ekonomska in politična koozistenco med državami z različno družbeno ureditvijo velikega pomena, je ideološka koozistenco med marksizmom in marksizmom tujimi ideologijami znotraj družbe, ki gre za vestno v socializem, izredno nevarna; zavrača namreč proces zdrave, harmonične rasti socialistične kulture. Če se malo ozremo na katerokoli področje naše kulture, pa tudi na naše tako imenovano vsakdanje življenje, boste zlahka opazili sledove in slabe posledice takšne ideološke koozistenc.

Sicer pa ne gre samo za to, da bi naš mladi intelektualci ločili zrn od opelela, kakor zadevajo obenaj najrazličnejši ideološki vplivi; gre predvsem in v prvi vrsti za to, da bi postal aktiven nosilec in razširjalec napredne kulture in napredne misli sploh, in sicer doma prav tako kakor v svojih stikih v svetom. Osnovni pogoj za aktivno vlogo mladega človeka pa je znanje, in tu smo prišli do jedra problema, do šole in šolanja.

Naša šola — od osnovne do visoke šole — je slaba. Zaro tudi rezultati, ki jih daje, niso dobri. To tudi ni nič čudnega. Ponavljaj bi pogosto resnico, če bi pogreval rditve o tem, da preobrazbe družbene zavesti v revolucionarni obdobjih zaostajajo za preobrazbami v ekonomski bazi in pravopolitični vrnaji stavbi družbe. Proces kulture revolucije se pri nas kotne šele začel, integralni sestavni del tega procesa je pa preobrazba šolstva.

Ce tedaj odgovor na posamezna vprašanja, ki jih zastavljamo ne bodo preveč pozitivni, ni krivda samo na študentu. Prerican sem, da naša šola ni takšna, da bi lahko zadovoljivo oblikovala socialističnega intelektualca. To moje pismo bi preveč naraslo, če bi začel pri srednji šoli, čeprav ta uspeh univerzitetnega študija in pa intelektualni profil mladega izobraženca usodno povezana s strukturo srednje šole. Zadržal bi se le na vprašanju o predmetni in pedagoški strukturi pravne fakultete, ki jo najbolj natančno poznam.

Kakšna je tedaj, kratko orisana, predmetna in pedagoška struktura naše pravne fakultete? Na tej fakulteti smo v bistvu obdržali študijski sistem, kakršen je veljal že pred vojno in ki ga je ljubljanska pravna fakulteta ob svoji ustanovitvi leta 1919 povzela po staro avstro-ogorskem vzorcu. Takšnemu študijskemu sistemu smo le dodajali neke nove predmete, ki jih zahtevala naša nova družbena stvarnost (pri čemer smo se v prvih letih po obovratu držali v glavnem sovjetskih vzorov), oziroma smo stare predmete samo spomladali z nekaterimi splošnimi ugotovitvami marksistične družbene znanosti. Tako smo študijski program prenatrpali, njegova temeljna struktura in njegova narava — in s tem seveda predmetna in pedagoška struktura fakultete kot ce-

lote — pa sta ostali v bistvu takšni, kakršni sta bili še v dobi predmonopolističnega, viktoriankega kapitalizma. Razumljivo je, da je takšna predmetna in pedagoška struktura fakultete ne more dajati posebnih dobrih rezultatov v dobi, ko je predmonopolistični kapitalizem celo za današnji buržoazni svet že nekaj desetletij — zgodovina.

Sedaj pa k odgovorom na posamezna vprašanja.

Odnos večine študentov do študija je precej slab kakor pa doberi zdi se, da so »pikes«, ki jih bo vsekakor študent na izpitu, vendar poglavni interes, ki ga vodi pri študiju. Tak, bolj ali manj praktični študij seveda ne more dati posebnih dobrih rezultatov. Kolikor morem soditi o ravni splošne kulture našega študenta, bi dejal, da je le ta precej neizrazna. Vzrokov za to bo verjetno več. Eden poglavitnih je prav gotovo različna raven srednjih šol, s katerih prihajajo študentje na univerzo. Tudi ni prezreti študentove osebne interesne usmerjenosti. Tako je na primer glede na kulturno raven velikanska razlika med tako imenovanimi »fratjerji« pa tistimi študenti, ki kažejo resnejšo pripravljenost za kakršnokoli področje kulturnega življenja.

Po uvedbi družbenega upravljanja na fakultetah in na univerzi je med študenti interes za probleme univerze prav gotovo narasel. Svar Zveze študentov je, da ta interes vzdržuje, ga vzpodbuja in ga kanalizira v smer konstruktivnega sodelovanja čim večjega števila študentov pri reševanju pester problematike univerzitetnega življenja.

Sodim, da se tretje vprašanje nanaša na problem tako imenovane državljanske vzgoje. Kolikor morem presoditi, je stanje na tem področju dokaj slabo, razen pri pravnih in morda še pri ekonomistih. Poglavitni vzrok je zopet na srednji šoli. Po mojem mnenju bi kazalo uvesti v enega višjih razredov srednjih šol poseben predmet, ki bi obravnaval družbeno in državno ureditev FLRJ. Razmisli bi o tem, če ne bi kazalo tak predmet uvesti tudi na fakultete (razen pravne seveda). Težko si namreč predstavljam inženirja v podjetju, ki nima pojma o strukturi, nalogi in delu državnih ureditev. In takih inženirjev ni malo, bič pa morajo v pogojih delavskega samoupravljanja podjetij, v katerih se ne gre za strokovnjake, ampak za strokovnjake. Isto velja — mutatis mutandis — tudi za zdravnike. Sicer pa bo treba enkrat posebej postaviti na dnevni red vprašanje o državljanski vzgoji našega človeka sploh. Trenutno je namreč stanje takšno, da vedo absolventi, nekaterih delovodnih in srednjih strokovnih šol o družbeni in državni ureditvi FLRJ mnogo več, kakor pa abiturienti gimnazij in mladi diplomanti naših fakultet.

O svetovnonazorski usmerjenosti današnje študentske mladine sem že nekaj govoril (podleganje tujim vplivom, ideološka koozistenco). Kar zadeva posebej odnos do marksizma, je stvar precej težavna in zapletena. Zdi se, da vidi večina študentov v marksizmu nekakšen politični kathekezm. Deloma je takšno gledanje posledica pedagoškega in drugega dela tistih sicer malokulturnih profesorjev, ki so marksizmu in socializmu nasprotni, pa tudi tistih, ki v marksizmu ne vidijo več, kot nujno zlo rezijske narave. Po drugi strani je slab odnos študentov do marksizma tudi posledica čisto aktivističnega verbalizma, s katerim se obravnavajo vprašanja marksistične ideologije (kolikor se sploh obravnavajo) na raznih političnih, sindikalnih, mladinskih in drugih sestankih in žal tudi pri marksističnem predmetu na fakultetah.

Navedel sem le dva izmed cele vrste vzrokov, zaradi katerih odnos študentov do marksizma ni takšen, kakor bi si ga želeli. Kar zadeva znanstveno in pedagoško obravnavanje marksizma, zlasti pa zgodovinskega materializma na univerzi, pa je po mojem težišče problema v naslednjem: Dejstvo je, da je meščanska družbena znanost v poslednjih petdesetih letih storila velik razvoj. V okviru te znanosti je marsikaj, kar bi lahko s pridom uporabili ne le v naši družbeni znanosti, marveč tudi v naši družbenopolitični dejavnosti. To velja zlasti za različne tehnike raziskovalnega dela, ki jih je novejša meščanska družbena veda razvila do zavidanja vredne višine. Po drugi strani pa je dejstvo, da smo marksisti meščansko družbeno znanost vse doslej čisto pavšalno zavračali kot buržoazno partizano. Zaradi tega je danes situacija takšna, da nekateri prizadevni študentje v glavnem po lastni pobudi in z veliko vmeno študirajo posamezna področja iz sodobne meščanske družbene znanosti ter usvajajo hkrati z nekaterimi njenimi pozitivnimi pridobitvami tudi mnogo ideološkega balasta. Takšno stanje je v glavnem zaradi tega, ker na fakultetah skoraj n. marksistov, ali pa so tam marksisti le asistenti, ki pa se morajo še sami formirati v znanstvenike — marksiste.

zmeda, katere nosilci so razni malomeščanski zmesanci (imenoval bi jih frajerje na tem področju) in pa ker pišejo »marksistične« študije o različnih kulturnih vprašanjih tudi takšni ljudje, ki o marksizmu nimajo pojma. Toj nevarnosti lahko pridemo v oči, če bomo marksistično znanost aktualizirali, to se pravi, če se bomo z njenih izhodih pozitivno — kritično spoprijeli s sodobno meščansko družbeno vedo in z ideološkimi tokovi v današnjem buržoaznem in maloburžoaznem svetu. Tako bomo lahko izdelali tudi svoja, marksistična stališča do vseh perečih vprašanj sodobnega družbenstva, kajti takih stališč za marksistični problem, ki ga to družboslovje odpira, danes še nimamo. Za tako delo so nam pa potrebni solidno šolani marksistični znanstveni kadri. Mislim, da je ena od poglavitnih nalog Zveze študentov Jugoslavije, da med študenti izbira takšne, ki imajo osnovne pogoje za razvoj v posameznih področjih družbenih ved. Prav v poslednjem času se odpirajo možnosti za temeljito šolanje takšnih kadrov.

Vprašanje o odnosu današnjih študentov do marksizma je treba po mojem mnenju postaviti širše. Gre za vprašanje o mestu marksizma v naši znanosti in v naši kulturni sploh. Reševanje tega vprašanja je naloga za dolgi rok in pri izvajanju te naloge lahko v nemali meri pomagata tudi naša organizacija.

Na zadnje vprašanje bi lahko odgovoril le z diplomirane pravnik. Kolikor vem iz pripovedovanja starejših pravnikov, so naši diplomanti v glavnem zanesljivi delavci, mnogim izmed njih pa manjka tisto pozitivno pravniško znanje in tista pravniška preciznost, s katero so bili »oboroženi« predvojni pravniki.

STUDENT PREPREČI ŽELEZNIŠKO NESREČO

28. februarja tega leta okrog pete ure popoldan je študent filozofije Bela Grosamer iz Zrenjanina preprečil železniško nesrečo v bližini Pančeva. V drvečnem vlakcu je občutil udarce ose, ki je počila in udarjala na pragozve železniške proge ter v zadnjem trenutku priselovno povlekel zašilno zavoro. Vlak se je ustavil in preprečen je bila nesreča, ki bi lahko imela težke posledice. Po izjavah železničarjev bodo za študenta iz Zrenjanina predlagali nagrado.

Borba za slovensko univerzo

SLAVKO KREMENSEK

V novi državno politični obliki ki je bila člen v Napoleonovi ureditvi Evrope, je Ljubljana dobila svojo »Centralno šolo«. To je bila pravna univerza s sedmimi učnimi tečajmi. Na njej so se štoli zdravniki, posebej še kirurgi, potem inženirji, arhitekti, geodeti, juristi in teologi. S koncem Provincie Illyriennes je bil to tudi konec Ecole centrale. Pod zvezdo »Svete zvezde« so se ohranile še tri »fakultete«. Spele bil to le filozofski, teološki in medicinski — kirurški študij.

V letu 1848 je tudi v Avstriji pokazala buržoazija svoje zobe. Svoj več ali manj ponižen glas je izustil tudi slovenski zaostali in oportunistično nastrojeni meščan. Ker je Dunaj v težnji po preustrojitvi šolstva namreval ukiniti dosedanja ljubljanska višješolska ustanova, so se na pobudo slušateljev ugrožene filozofske in teološke šole oglašili tudi drugi pristojni krogi. To pot je prvič prišla do izraza želja po slovenski univerzi in so se razen deželnih poučarile tudi slovenske narodne potrebe »Novele« in »Naravnost«.

Poslopje stare gimnazije na Vodnikovem trgu

ki, intervenirali so profesorji, vnet je bil Bleiweis in razglabljati so bili poslanci. Dunaj je molčal; po zahtju zadnjega, oktoberskega revolucionarja izbruhel je izrekel svoj — ne. Le mezinoc leve roke je bil dan: v letu 1849 sta nekaj mesecev uspevala v Ljubljani dva juridična tečaja z uporabo slovenskega jezika. Nato je bilo vse skupaj preneseno v Gradec, kjer je slovenski jus po nekaj letih izdihnil svojo mlado dušo.

Vsa nadaljnja prizadevanja za slovensko univerzo so bila povezana s celokupno rastjo slovenske nacionalne zavesti in z razvijanjem slovenskega kapitala. Zahtev je enotni slovenski politični obliki Zedinjeni Slovenci s slovenskim administrativnim učnim jezikom so na tabornih doličih zahtevali po slovenski univerzi. Pravzaprav pa so bili, kakor v vseh akcijah za slovensko vseučilišče, slovenski dijak prv, ki so povzdignili svoj glas za univerzo v Ljubljani, prvi raziskovalec zgodovine slovenske univerze Janko Polc v svoji razpravi »N tabornih in obeh ditiških shodih leta 1868 in 1880 za slovensko univerzo«.

Vprašanje slovenske univerze je postalo še bolj komplicirano ob italijanski zahtvi po univerzi v Trstu. Italijanski trendi tem je ob nemškem nacionalnem ekspanzionizmu stili na slovenska. Slovenska študentarja v Gradcu zboruje, vsedilaški manifestacijski shod je bil istega 1901 leta v Pragi. Slovensko študentstvo se naslani na slovensko solidarnost. Na Dunaju nemški študenti razbijajo zbiranje slovenskih študentov, ki na skup-

nih shodih zahtevajo slovensko univerzo v Ljubljani drugo češko univerzo v Brnu, priznanje izpitolov na zagrebški univerzi tudi v avstrijski polovici Avstro-ogorske in nastopajo proti italijanski univerzi v Trstu. Pod vplivom vala lladostnega navedenja in interesov, ki so bili jasni in upravičeni, prireja shode za univerzo slovenska buržoazija v Ljubljani, Trstu. V akciji je bilo časopisje; občila, društva in korporacije pošljajo na Dunaj svoje »prošnje«. Vidljiv strankarski raz »pjenosti« je bil tedaj še doveč; a skupni slovenski nastop. On pa na nekaj »ndlih formulacij« a v svojem bistvu praznen, je bil ponovni vladni odklon Schoenbrunn je igral na karte nemškega nacionalnega kapitala igra, k je bila razmeroma jasna in »mo po mentaliteti močnejšega fur«.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Potlej se vršijo leto za letom študentska zborovanja. V Ljubljani se osnuje pri občinskem svetu poseben vseučiliški osek. Slovensko narodno radikalno dijaštvo, zboruje v Trstu, piše v svojem glasilo »Omladina«. Ponavljajo se študentski shodi v Gradcu, v Pragi, na Dunaju. Slovenski poslanci na Dunaju niso več enotni. Strankarska mrtnja in neenotno tretiranje problemov ovira vsak uspeh. Vendar so študentje na Dunaju leta 1908 osnovali enoten »Vseučiliški osek dunajskega dijaštva«, ki si je zadal nalogo propagande za slovensko univerzo med slovenskim ljudstvom. Prirejali so shode po različnih krajih, sprejemali resolucije. Kot stalen refren se se k zahtevi po ustanovitvi slovenske univerze v Ljubljani nžali protesti proti italijanski univerzi v Trstu, proti postojanju nemških študentov napram nemški buržoaziji in mladini v univerzitetnih centrih. Zahtevali so reorganizacijo zagrebške univerze in podeljevanje štipendij za pravno slovenskim docentov, kar se izkaže pozneje, ob dejanski ustanovitvi univerze kot izredno važna zahteva študentstva pri zadevanja podpira »Slovenska zveza«.

ŠE ENKRAT GENERACIJE

Nedavno sem v Tribuni (V. 19-20) naletel na skopih generacijskih problem, tako kot ga doživljamo. Pojav sam je res dovolj zanimiv, na drugi strani pa svojevrsno značilen za slovensko kulturno problematiko, tako da bi zaslužil izčrpano in obširno studio. Kajti, da ponovim svojo prvotno misel, boj med generacijami pri nas obstaja in ga ni mogoče znebiti, naj ga že tako ali drugače vrednotimo. Oog odgovora, ki jih je moj članek izzval, me o nasprotnem dejstvu nista mogla prepričati.

Pod naslovom »Generacije ali šarlatanstvo« je prvi nanj odgovoril (Tribuna VI., 2) Peter Božič. Iz njegovega nejasnega, preobloženega in veskray nedomiselnega pisanja lahko posnamemo naslednjo temeljno trditve: generacije sicer so, toda sestavljajo jih šarlatani, kajti resnični umetniki hodijo vedno svojo pot. Šarlatani pa, ki se skrivajo za njihovim plaščem, podpirajo drug drugega, ker bi drugače kot v skupinah ne mogli uspevati. Njihovi medsebojni spori so prepričani za stolčke, medtem ko si umetniki »prihajajo navzkriž« zaradi različnih simbolov istega etosa. Etos sam je namreč neizpremenljiv.

Ze na prvi pogled spoznamo, da je Božičevo gledanje na problematiko generacij povsem subjektivno in ahistorično, torej moralno. Se več: del tega, kar je povedal drži. Res je namreč, da navadno generacije med seboj bolj družijo skupni interesi, kot skupna estetska ali idejna naziranja. Prav tako drži, da se s plaščem umetnika ali misleca pokriva vrsta nepoklicanih in nezvoljenih, katerih imena so zgolj številke ali kvečjemu posredniški ideji, ki jih rojevajo drugi. Toda, naj je njihova pomembnost takšna ali drugačna, dejstvo je in ostane, da so že od nekdaj v zgodovini nastopali skupinski, pa naj njihove napore označujemo s pojmom »gibanja«, »skupina«, »generacija« ali kakorkoli že.

Ni zgolj želja po »spravljanju v predalčke«, če jih opremiljamo s takšnimi pojmi. Prav po sredniki, ki so mnogokrat vsaj za kratak čas celo aktivneje sodelujejo pri razširjanju idej (saj so v njihovi »prilejni obliki« dostopnejše), nam dajejo opravdilo za tak postopek. Če se ozremo le nekaj desetletij nazaj v našo zgodovino, najdemo dovolj primerov, ki nam to vprašanje lahko pojasnijo. Kosev in Brnčič sta ostala dolgo časa povsem pozabljena, Tone Vodnik in Božo Vodušek dobivata šele sedaj svojo pravo ceno itd.

S tem pa smo že trčili ob drugi problem, ki ga je naletel, pa žal ne izpeljal Peter Božič. Namreč problem konflikta, ki nastaja med generacijami ali skupinami. Kaj so njihovi spopadi res samo vnanji, samo neopozorjeni med umetniki, ki se med seboj pravda za različne simbole, ki pa imajo v osnovi isti etos? Takole izjavi Božič svojo misel: »Skrajno naivno mišljenje bi bilo, da se je etos v zgodovinski umetnosti kar izpremenil ali pa, da se izpremenja z »generacijami«. Esične vrednote ostanejo popolnoma neizpremenjene ali pa so take različne tako neznatne, da o njih ni vredno govoriti. Spreminjajo se samo simboli zanje...«

(Opomba vnetega zbiralca starih in poštnih znamk. Tudi uvod in komentar napisal on sam.)

Posmrtna pisma CANKARJA IN PREŠERNA

Ta pisma sem zbral zaradi tega, ker menim, da bo bistroumen literarni zg. odgovinar utelel izvešč iz njih ne samo seksualne težave naših dveh velikih umetnikov, ampak tudi odnos, ki ga ugneta imeti napram pretekli, polpretekli in sedanjici dobi na umetniško-filozofskem področju v okviru naše širokogrudne domovine naših še nih Kranjcev.

(Opomba vnetega zbiralca starih in poštnih znamk. Tudi uvod in komentar napisal on sam.)

UVOD (KATEREMU SLEDI PRVO PRESERNO PISMO IVANU CANKARJU)

Kdo ne pozna našega prelepega mesta z visokimi stolpi naših prelepih cerkev, ki s svojimi prečudenimi zvonicami stoletja in stoletja potrkaajo na patriotsko zavest in moralno estetiko enega svetovnega zbiratelja. (To ni reklama Turist biroja!) Kdo ne pozna dvo- in štirinajstih svetih živali v oltarju gorečnosti in entuziazma za vse, kar je narodnega, naprednega in predvsem osebnostnega (tu ni mišljeno samo mleko in sir in voda, ampak tudi slivovka Slovenija ALKO, ki daje vsakemu potrošniku in

uživalcu tipično svetovnonazorsko narodno preobleno in nošo, ki pa je hvalabogu v zadnjih časih dobila še prijeten prizvok naprednega in edinozveličnega artikla), kdo ne pozna zelena naših parkov (zelena barva je sploh za vse stvari to zelo značilna), cipres in tako dalje in tako dalje? In na koncu — kdo ne pozna pristnih in z zemljo močno zraženih kranjskih korenin, ki že stoletja in stoletja kljubujejo vsem škodljivim in dekadentno pokvarjenim vetrovom tujih civilizacij in kultur? (Ze v času Franca Jožefa tega in tega tik po Napoleonovem pohodu in propadu so malodane sežigali na grmah vse take in podobne francosarje, primer: dekadent V. Vodnik) in znajo ohraniti svo-

stvari postavljali popolnoma različne in nasprotujoče si simbole.«

Je mogoče naslednjo trditve aplicirati na konflikt med »staro« in »mlado« generacijo, ali n. pr. na »staro« in »srednjo«? Tisti trenutek, ko pogledamo pod površino problema, lahko vidimo, da ne. Res je sicer, da se tako »stara« kot mlada generacija borita za človeka in v prenešenem pomenu, je obema skupna težnja po humanizmu. A vendar je v obeh predstavah o človeku vsebina njihovih simbolov, vsebina meril za človeka povsem druga, s tem pa tudi humanizem kot tak. Dobri človek Mateja Bora, ki je dober zato, ker hoče dobro in obenem ubog, ker je prisiljen živeti, nima nič skupnega s Hengovimi ljudmi, F. Kozakov človek, ki venomer ohranja ravnotežje med osebnim moralnim imperativom ter življenjsko nujnostjo prav nič skupnega z Božičevim razvojenim junakom, ki se sam s seboj pogovarja o vprašanjih svoje moralne odgovornosti. Nič več, razen povsem vnanje podobnosti, kakšno nam za hip lahko prikaže usoda.

Ob teh primerih smo videli, da se izza sorodnih pojmov in enakih simbolov skriva povsem različna vsebina. Ne bilo bi pa težko ugotoviti nasprotno, namreč, da se za različnimi simboli odkriva enaka ali vsaj podobna vsebina, n. pr. izza šentflorjane in Goge ter mesta, ki ga Javoršek vidi pod povečevalnim steklom, ali izza Klanca in Jmš Kozakovega Sempetra itd. V tem in v onem primeru pa nam ugotavljanje ne pomaga mnogo in v tej ali oni smeri ostajamo v slepi ulici. Rešitev vprašanja moramo iskati drugje.

Ce v umetniku ne vidimo le osebnosti, ki je »odrazila« svoj čas ter pridržala času zrcalo, temveč to, kar je bistvenišče, namreč oblikovalca splošne zavesti in če mu dodamo vse posrednike in razširjevalce idej, moramo priznati, da »generacija« s svojim nastopom v mnogem oblikuje družbeno zavest in s tem tudi družbeni etos, ki ni bil nikoli nič drugega kot relativizirana in legalizirana moralizacija uskokrat drugačnim protislovij. Ne izpreminja pa se morala sama; vsebina zla in vsebina dobrega ostajata enaki ali vsaj neopazno izpremenjeni.

Navedena izjava pa so bila vsekakor bolj podobna pojasnili Božičevega in mojega stališča, kot polemičnemu odgovoru. Sicer pa sem že v svojem prvem članku o generacijah dovolj razločno poudaril, da je na ta vprašanja mogoče gledati z dveh stališč: historičnega in moralnega, ki se medsebojno izključujeta, saj moralni vidik ne dopušča ne zgodovinske, ne katerekoli druge nujnosti.

Ce je Božičevo stališče kljub predrinjanosti in preoblenosti vendarle jasno, je odgovor Slavka Kremenška do kraja neurejen ter opremljen z vrsto napadnih in zmotnih trditev, ki prečujoče ne poznava problema, ne osebnosti odnosa, ki bi problem načeljal z nove strani. Morda je njegova temeljna pomanjkljivost v tem, da je hotel preveč naenkrat — polemizirati z mojim člankom o generacijah, obenem pa smešiti znane in tolikokrat napadene, pa vedno znova nerazumljeni članka Janka Kosa o slovenski kulturni problematiki.

Njegovo mnenje bi na kratko lahko povzel takole: »Pred

si dokaži različne probleme (kakršne le vizija celovitosti lahko spravi pod isto streho) z enega samega stališča, potem je dokazal le eno — namreč, da ne zna brati. Kajti, če razume nekdo pod pojmom »generacija« le ljudi enakih let, potem ali ne razume, ali pa noče razumeti pojma.

O generacijah sem govoril tako, kot jih vidimo danes, ko se še oziroma že uveljavljajo. S člankom sem nameraval povsem preprosto opozoriti na aktualen problem. Kremenšek pa trdi, da Javornika in Velikonje na eni ter Klopčiča in Roba na drugi strani ni mogoče enačiti. Toda, ali morda vsi ti še vedno žive in delujejo? Bi bil moral pisati o generacijah takole: Deset let po smrti je ta in ta napisal novo knjigo, v kateri je svet povsem drugačen, kot je n. pr. v najnovejših pesniških zbirkah Mileta Klopčiča...

A pustimo Schleglove manire. V Kremenškovem pisanju je vsekakor pričujoč očitek, da mlada generacija potiska razporeditve pisanje onih slovenskih intelektualcev, ki so že pred vojno pozitivno reagirali na sociološke pojave in pozneje našli pravo pot v NOB.

Prav gotovo. Kajti tako kot Kremenšek večina pri nas že

M. MALES RAZSTAVLJA V ZAGREBU

V muzeju za umetno obrt v Zagrebu je bila pred dnevi odprta razstava del slovenskega slikarja Mihe Malesa. Na povabilo te ugledne zagrebske galerije je Males razstavil okrog 60 monotipij, večina novjših del, z motiviko iz popotovanj po Zahodni Evropi in s poti po Jugoslaviji. To je Malesova prva večja razstava v Zagrebu.

Več ovreči. No, in če sta, kaj potem? Se slebše zanjui Morda je Prešerna vsaj malo škoda, ker ni bil vsega kriv sam, ampak je padel v roke in pod vpliv razkrojevalca Copa. ki pa ga je tak odnesla preprosto jasna in domača Sava. No, in ker že vsi trdijo, da sta velika umetnika, potem se spodobi, da malo pobskamo po arhivnih njunih privatne korespondence in obelodanimo zanimive poglede in nazore na preteklo, polpreteklo in sodobno dogajanje v naši deželi. A naj si nikar kdo ne misli, da to kaj na stvari spremeni. V tolažbo vsem zdravim elementom naj povem samo to, da kljub takim in podobnim pojavom ostane tisto, kar je res zdravo, zdravo in se bo še naprej ukvarjalo s trgovino, kopalo dragoceno rudo, izdelovalo konzerve ali pa jih dobivalo kot pomoč iz inozemstva (spet sir, mleko v prahu, maslo in Spinatch, brez Popaya seveda, ki ni naš narodni junak kot naprimer Peter Klopčič, ki smo mu dali mesto namesto Popaya na reklamnih znamkicah in zaščitnih znakih tovrstnih proizvodov), sicer pa sprejemamo tudi iz inozemstva samo zdravo robo, vse pa, kar je pokvarjenega in dekadentnega, zavračamo. Da vse to drži do pite, lahko navedem živ primer in to je poštar v Okraju dva metra pod zemljo, ki je

Se to: kaj je vzdevek cankarjanstva »stari« generaciji res krivičen? Ko sem pred dnevi prebral Kozakovo knjigo »Popotovanje sem v domovino«, sem bil bolj kot kdajkoli prepričan, da ni. Popis Cankarjevega govora v Mestnem domu, pogovori z Jenkom, pogreb Adamiča in Lundra so prav toliko zanimivi kot vsa ostala knjiga. Res, kako daleč je človek s tistim idealom iz preteklosti in z nemojnostno jasno prihodnostjo, človek, za katerega je moralni imperativ vseuravnajoča sila od človeka »mlade« generacije, kateri je bila preteklost samo boj in vsezanikujajoča sila z močnim poudarkom na dezluziji! Kako daleč je tak v bistvu harmonični človek od mladih ljudi, ki se odločajo vsakokrat glede na dano situacijo, ker se drugače sploh ne morejo odločiti, saj je močnejša ali šibkejša vera v prihodnost zanje samo vera, ne pa stvarna in konkretna postavka! In, ali ni prav ta lastnost splošna, pa naj gre za umetnika, misleca, aktivista ali pa šarlatana?

Miklavž Prosenč

Janez Knez: Motiv iz Makedonije

Dve področji (Mlada pota 6)

Ze kratak pregled vsebine to številke, kakor tudi večine zadnjih števil revije, nas prepriča, da so se »Mlada pota« dvignila iz podpovprečnosti in je postal značaj in vpliv te publikacije vsekakor močnejši.

Vsebinske vsebine, in tudi te, je razdeljena v dve dokaj ločeni področji: prvo je široka literarna tribuna za vse, ki se preizkušajo v literaturi, ki tu pa tam napišejo že kak boljši prozni prispevek ali pesem. V šestih številki je v uvodnem tekstu Slavko Belčič »Razprava se nadaljuje« in še literarni prispevki F. Potočnika, M. Tropa, B. Semena, M. Remca, T. Srebrnjaka in M. Rožanca.

V okvir tega prvega dela spadajo tudi obsejni »razgovori« na zadnjih straneh revije, to je odgovori na neobjavljene pripevke mladih piscev in likovnikov. Te važne, kritično vzgojne strani urejajo Ivan Potrč, Mitja Mejak in Jože Cihua. To je brez dvoma ena najvažnejših funkcij »Mladih potov«, saj je število teh »sodelavcev« kar veliko, v 6. številki so na pr. odobrili štirideset mladicem in mladinkam! V isti del spada tudi razmišljanje mariborskega dijaka Marjana Krambergerja: »Tako narod kakor posamezniki se kalijo v preizkušnjah.« To je originalen in pomanjkljiv polizeus razprave in bilo bi prav in koristno, da bi polemika, ki si jo revija upravičeno želi ob tem, problem poglobila in ga skušala fiksirati.

Drugi vsebinski del revije pa

živel nekako v istem času kot Cankar.

Pravi, da zaradi spomenikov ne bo spremenil mnenja o njem. In prav ima! Zato mora, recimo, Prešeren napisati poleg poklica in Cankarjevega imena na kuverto še vse druge pridrevnike, ker bi ga sicer ta zdravi utelešeni pojav zaslužnega kranjskega

NASLOV: IVAN CANKAR,

slovenski pesnik in pisatelj v pokoju, boem in pijanec

(Saj je dovolj jasno pisala o tem že ena izmed katoliških edicij.)

Mrliške vežice št. 1 OKRAJ DVA METRA POD ZEMLJO

Dragi Ivani! Bil sem zelo osamljen, ko te toliko časa ni bilo. Seles včeraj mi je naš prijatelj ces. kralj. Kranjec dr. (še celo to! Janez Bleiweis povedal, da si trenutno v mrliški vežici št. 1, kjer moraš zadostiti vsem formalnostim in proceduram, da ocarinijo in pregledajo, če morda nisi prinesel s seboj kaj novega, to se pravi, dekadentno škodljivega, kar bi utegnilo škoditi nivanjskemu miru in tihožitju tukajšnjih prebivalcev. Opozoril me je tudi na to, da bo ustanovil Novo ces. kralj. kranjsko rokodelsko Novice. Rekel mi je, da bi bil že čas, da bi jaz preoble-

ga moža ne našel in pismo bi prišlo nazaj pod oznako: RE-TOUR (pristno kranjska in preprosto jasna domača beseda). Sicer pa, kaj bi govoril, ko mi v uvodu tega nikoli ne počnem. Razen tega pa sem že na začetku dovolj jasno in čisto po domače povedal, da bo uvodu sledilo prvo Prešerovo pismo Cankarju.

Eda Valentiš

Luigi Salvini prevajalec slovenske literature

Luigi Salvini se je rodil 11. februarja 1911. v Milanu. Ze kot otrok je prišel v stik z ruskimi in bolgarskimi begunci, ki so našli drugi dom ravno pri starših Luigija Salvinija. Tu, na Salvinijem domu, je slovenska literatura našla svojo pravo struno. Začetki poznavanja slovenske literature so zahtevali veliko truda. Luig. Salvini je bil na vse to pripravljen. Zato nam je v dokaz diploma iz bolgarske literature. Po odhodu z rimske univerze najdemo Salvinija kot predavatelja italijanskega jezika v Helsinkih. Na Finskem se je Salvini seznanil s finksko prevajalko Cankarja Mailo Talvio. Prav to poznavstvo je dalo Slovincem še enega prevajalca in s tem so se začele uresničevati besede Ivana Cankarja, ko je dejal: »Kakor grška in rimska, kakor vsaka literatura sploh, bo tudi slovenska oddala svoje sokove v celo človeštvo in jaz menim, da jih bo oddala veliko.«

Ko se je vrnil v domovino — Italijo je postal lektor bolgarskega jezika na orientalskem oddelku v Neapiju (1936-38). Med tem časom pa je obiskal v Ljubljani naše kulturne delavce in se seznanil z nekaterimi živimi pesniki in pisatelji. Na ljubljanski univerzi je imel vrsto predavanj o italijanski literaturi. Iz tega časa je zrasla njegova antologija slovenskega pesništva »Liriche slovene moderne«, ki je izšla leta 1938 pri Akademski založbi v Ljubljani. Ta zbirka nam je dokaz, da je Salvini zelo hitro napredoval v znanju slovenščine. Ko je tega leta dobil v dar od bolgarske zveznice Bagjane knjigo univerzitetnega prof. Antona Siodnjaka »Pregled slovenskega slovstva«, se je začel zanimati tudi za našo kulturno in literarno zgodovino sploh. Delo Luigija Salvinija druga svetovna vojna ni prekinila. Ravno tedaj, ko sta si nemški in italijanski nacizem podala roko, da bi nas izbrisala z zemljevida, je Salvini sočustvoval z nami in pomagal našemu narodu v najhujših dneh. Saj mu je pisal veliki Oton Zupančič: »Pokazali ste se nam v najhujših

da je odkril nov svet in da ob- čuduje naš kulturni vzpon. V bližnji bodočnosti namerava pripraviti za nisk knjigo o naši knji- ževnosti in kulturi. Upam, da se ne motim, če domnevam, da je Salvini dobil pobude za načrt knjige esejev v slovenski kulturi prav iz knjig »Priateljevi esejji«.

Iz teh skopih biografskih podatkov in iz razgovora, ki sem ga imela s Salviniem na njegovem domu v Rimu, ne morem dati končne sodbe o njem. Mi- sim pa, da je Salvinija že samo njegovo slavistično delo ocenilo. Zeim ter upam, da mu bodo naši literarni zgodovinarji kaj kmalu dali primerno mesto v slovenski slovenski zgodovini, kakor ga je dobil znani baroni italijanski slikar Quaglia v SBL.

Mislím, da ni odveč, če povem na tem mestu, da nas je Salvini po sedemdesetih letih lani v začetku novembra zopet obiskal. Dejal je beograjskemu dopisniku,

Peter Cerne: Dekliški akt

V letih 1941 — 1945, ko je bila Italija ujeta v falistične okove, je bil Salvini docent slovenske filologije na rimski univerzi. Kasneje pa je bil odgovoren rudi za »Institute Slavicæ« na Pontificio Instituto Orientale v Rimu.

Eda Valentiš

kel črno spokorniško hallo in se skesal nad škodljivim početjem prejšnjega življenja. Obljublji je, da bo ogrihl s plaščem pozabljenosti vse moje nemoralne pesniške izcedke, tri nezakonske otroke pa bo legaliziral, če bi kot družbeno koristen faktor sodeloval v tem njegovem časopisu. Nasvetoval mi je, da bi se za začetek lotil n. pr. teme: »Konzerviranje spinače po ameriškem vzorcu«, ali pa »Koristnost in vpliv ameriških paketov Carre, konzerv sira in mleka v prahu, na mentaliteto spodobnih cesarsko kraljevih Kranjcev. Pozna se mu namreč, da se je pravkar vrnil z dopusta in osvoji najnovejša izsledke na tem področju. Ome- nil sem mu, da bi se teh dveh težko lotil, pač pa sem predlagal, da bi se lotil primerljive teme (če se mora biti nekaj koristnega in v zvezi s prehrano prebivalstva): »Srodnost ameriškega mleka v prahu z možgani spodobnih cesarsko kraljevega in v vseh ozihrh zdravega Kranjca, ki je ohranil to svojo tradicijo skozi dolga stoletja in jih bo še za bodočega. Zavrnil me je, da to sploh ni problem. Jaz pa mislim, da je! Potem se je razburil in mi metat očitek za očitek in obraz. Na primer takto: »Zabredel si tako globoko, da teh svojih na-

(Nadaljevanje na 4. strani)

TRIBUNA

Str. 3

